Число 10. Год. I.

Излазе Новине ове сваке седмице по двапутъ: у Четвертакъ и у Неделю на поль табака а С. Н. Листъ еданпутъ на целом' табаку.

СЕРБСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ.

1838. Авг. 6-огъ

Цена е Новина и Листа за странне съ Поштомъ за полъ године. 5 фор. ср. Пренумерірати се може на свакой ц. крал. Пошти.

УНГАРІА.

Графъ Георгій Андраши отъ Чик-сент-Кіраля и Красна-хорке 1-огъ е о. м. у званіе Феішпанскогъ Адміністратора С. Гемерске Вармеђе торжествено поставлѣнъ.

Бела, 7. Ауг. — Прекючеръ е приспѣо къ нама В. Г. Емерікъ Печи, кр. совѣтникъ, бывшій Шарошкій Віце-Ішпанъ; кралѣвскій управитель XVI. Сцыпскій кор. Градова, да ово свое ново званіе прійми: кое е другій данъ у Іглови съ торжествомъ учинѣно. — Усеви врло редко показую влаће, и после две зле године іоштъ гору обричу жетву. Ланъ, овде тако знатна струка ужитка, ни е родіо. Добри путова дужина се на свакой мильи подигнутимъ стубовма, а разпутія съ кажипутма означую. —

АУСТРІА.

Бечь, 8 Ауг. Ютросъ у 8½ сати отишло е Ньіово Сіятелство, державный Канцлеръ Князъ Меттернихъ на путъ у Інсбрукъ. Чуе се, да е Ньіово Величество царъ Руссіе, Аустрійскогъ Ерцхерцога Карла достоинствомъ притяжателя едне Русске гренадирграрде регіменте украсіо; и да ће Ньіово Величество Царъ Нікола изъ Теплица 13-огъ о. м. поћи, пакъ 17-огъ у Крайтъ приспѣти. На место Графа Брунетти, кои е на собствено захтеванѣ натрагъ позватъ, наименованъ е за ц. к. посланика у Турину Князъ Феліксъ Шварценбергъ, и веће е тамо отишао. — Ц. к. гражданскій и войничкій управитель у Далмаціи, Фелдмаршал-лайтнантъ и тайный совѣтникъ графъ Феттеръ отъ Ліліенфелдъ получіо е великій крст', а управителства адютантъ у Далмаціи, Маіор' Баронъ отъ Єлачичь, и адютантъ управителя у Далмаціи, Капетанъ Орешковичь кавалл. Крстъ. кр. саксонскогъ ордена граждански заслуга.

Інсбрукъ, 10 Авг. Ючеръ су приспѣла овамо Ньіова Ц. К. Величества царъ и царица. Программа торжества покленения у Інсбруку ово е: 10-огъ пре полдне подворенѣ чиновничества, после полдне посѣщеніе замка Омбрасъ, 10-огъ прегледъ войнства; 12-огъ поклоненіе, 11-огъ посѣщеніе явны заведенія, у вече торжественый баалъ, 14-огъ слободно стрелянѣ (Freischiessen), 15-огъ далѣ посѣщеніе явны заведенія и аудіенціе, 16-огъ аудіенціе, 17-огъ отлазакъ. —

ТУРСКА.

Цариградъ, 4. Юл. Кадъ е пре неколико дана османска флотта на море пустила се, задовольила се Порта съ тымъ, штое Репрезентантомъ Европейскимъ еднимъ разписомъ явила, да е пута Капуданъ Пашиногъ намѣреніе, острове Митилене, Родусъ и Ципрусъ походити. Ово званично увѣреніе сумню Французскомъ Посланику ніе могло отузети тако, да е Адмиралу Галоа у Смирни наредба дата, да таки Османску флотту нађе, и на ню позоръ има. По томъ упутствію отпловила е една французска морска чета изъ 4. лініалне галліе и 7. фрегатта къ Фурли, гди се 2. о. м. выдила. Заиста веровати е, да е излазакъ турске флотте на море съ много већимъ намѣреніяма скопчанъ. Єданъ данъ пре тога држао се диванъ, и траяо 10. сати, лако е дакле мыслити, дае Капуданъ Паши тежкій налогъ датъ, раздоръ измећу Мехмедъ Аліе, и Султана предупредити, и пуна власть, о помиренію уговорити. Іо новомъ отъ Порте примлѣномъ начину за управленія краине дужностъ ће заступника быти, само за сохраненіе мира и реда старати се, а куплѣнѣ данка оставити ће се Чиновникомъ, кое ће ду обштине само бирати. Ова уредба ће се до Марта 1839. на све краине царства разпространити. Єданъ Царскій Указъ дозволява одсадъ слободно и безплатно извозити рану изъ свію пристанища Царства. Званіе Хабулатъ Назира' е укинуто, когъ е дужностъ была, престолній градъ съ раномъ снабдѣвати, и съ тимъ е укинутъ и убиточній поступакъ, земледѣлце приморавати, да свою рану, пошто се хоће, даю. Говоре, дае Султанъ, за олакшати своимъ подайникомъ терете данка, науміо 4,000000 фун. Штер. у Енглезкой узаймити.

У Босни опетъ починѣ духъ незадовольства очевидніе дизати се; на выше страна се показуе, већъ и Раи се грдни порези досадили, пакъ се буни противъ Заступника Травничкогъ. У Херцеговини е све у неописаемой забуни. Турске поглавице исто тако су међу собомъ несложни, као што су съ Пашомъ и Раіомъ не согласни. Замке (intriguen.), и ништа него замке се плету, коима се края не види.

У Нишу, на Србской границы, опетъ се куга появила, но само ту, и граби свакій данъ по 5. по

6. жертва. У Сербій є найболѣ станѣ здравля, и тако исто мира и реда. —

РУССІА.

Ст. Петерсбургъ, 28 Юл. Одъ некогъ времена су наше прекокауказске краине предмѣтомъ общегъ позора постале. Владѣніє, непрестано за благостояніє овогъ предѣла брынуѣи се, гледи радиность у свакой струцы да тамо развіє. Съ найразличніимъ производма природе богата ова земля не избегава садъ ни испитиваня наши учены, и тако исто и трговачкій редъ увиѣати починѣ, како она важна быти може за трговину. Съ трговиномъ се у той земльи баве скоро сами Єрмени и Евреи, за кою има на разны мести уредни т'ргова (вашара), гди се свакояке земальске и странне робе, обично у промену продаю; и куда народъ изъ дальны краєва долази.

Ове године су 4 спаиє 741 свои холопа ослободили и до 6500 десетина землѣ имъ дали; а они зато кое пріймаю на землю падаюѣій државный данакъ, кое своимъ господарма, докъ су живи, по 15 рубли на годину одъ сваке главе плаѣаю; кое пакъ погодили су се єданпутъ за свагда, али и то не выше него 15 рубли одъ главе, изплатити. —

Ст. Петерсбургска трговачка школа имала є прошавше године 206 ученика; трошакъ овогъ заведенія годишньій износи преко 200.000 рубли, а главница му є веѣа одъ 600.000 рубли.

НЕМАЧКА

Регенсбургъ, 2-огъ Ауг. Краль є подъ 13-имъ Юл. одобріо, да се уведе Калуѣерица редъ зовомый „Beatae Mariae Virginis a caritate boni Pastoris" (Блажене Дѣве Маріє одъ любови доброгъ Пастыра), и за установленіє єдногъ монастыра овогъ реда опредѣліо є красна и пространа зданія средоточногъ женскогъ монастира у Нидерфихбаху. Намѣреніє овогъ реда єсть: поболшанѣ падши девояка, жена и удовица, и чуванѣ младе беззащитне женске невиности одъ наведеня на зло. —

Висбаденъ, 6-огъ Ауг. Русскій престола Наслѣдникъ, и Херцогиня отъ Нассаве су ютросъ изъ Биберихa у Емсъ отпутовали. Изъ свега се показує, да ѣеду се тамо дуже бавити.

Минхенъ, 10 Ауг. Ньіово К. Высочество, Прінцъ Наслѣдникъ є синоѣъ изъ Тегернсее вратіо се, да при упраженіяма своє регіменте буде, кою ѣе, докъ таборъ узтрає, самъ управляти. — У Крайту (мѣсто купатила) кажу, да све тихо и мирно иде, премда є множство трговаца, и свакояки продавателя. Ньіово Величество, Царица (Русска) покрай свегъ до данасъ непогодногъ времена врло се задовольна выди, излази свакій данъ у брегове, кадъ и на выше сати ода, кое пешке, кое яшеѣи. У Карлсбаду бавеѣи се Русскій Генералъ Графъ отъ Виттъ, послао є Ньіовомъ Величеству Царицы єдна лепа руска кола са 2. одабрана мала коня, каква требаю за возанѣ по брегови. Даръ є юче у Крайтъ стигао, и милостиво се приміо. Говорисе, да ѣе Царица, ако лепо време буде, до конца Аугуста у Крайту бавити се, пакъ онда путь у Тиролску, а можда и Швайцску предузети, будуѣи да Ньіово Величество жели свою иногдашню, садъ у Швайцкой живеѣу воспитательку посѣтити.

ПОРУСКА (Прайска).

Берлінъ, 1 Ауг. Скорый повратакъ кралѣвъ изъ чески купатила овде є нѣку внимателность пробудіо и свакій се радостно нада, да ѣеду се тамо држани політічни договори (Conferenz) само посмыслу европейскогъ мира быти почели и окончали. Нико веѣма не потребує за овай часъ мира, него мы, кадъ се не само съ тымъ бавимо, да наша нова установленія утврдимо, него и да церквена отношенія уредимо. — Пре некогъ времена налазіо се овде єданъ бразіліанскій Генералмаіоръ, родомъ Немацъ, кои є тамо управитель рудокопаня. Много є ствары за своє послове накуповао, и ніє могао доста хвалити напредке, кое є нѣгово отечество у найновія времена учинило. Ово ѣе Немцемъ слабо одъ ползе быти, али у толико выше сѣвернымъ американцемъ, кои су пре неколико година врло пробитачанъ о трговини контрактъ съ Бразіліомъ учинили. По овомъ обадве државе сматраю, єдна друге производе, као земальске, кое є за Сѣверну Америку одъ найвеѣе важности, єръ Бразілія нема европейски производа, него ій одъ Америке безъ свакогъ мыта (Mauth) пріима. Овай контрактъ самъ є доволянъ Сѣверну Америку наймогуѣніомъ и наймуѣніомъ државомъ на земльи учинити. У нашимъ шлезскимъ бреговима, гди су люди тако добри и поштени, найлюѣа нужда влада; самъ кромпиръ и кисело млеко имъ є рана преко целе године, а одело, што найсуровіє може быти. Узрокъ овогъ сыромаштва двогубъ є; и лежи кое у спаданю трговине съ платномъ, кое у крайномъ упропасѣеню прайске трговине съ коіомъ преко Руссіє у Хину; куда се пре тога само изъ Шлезіє за 9 міллиона талира прайске чое износило, а садъ се єдва трыдесета часть износи. —

ФРАНЦУЗСКА и АЛГІРЪ.

Парізъ 6. Ауг. Новине „Journal des Deba's" сообщаваю изъ Алгіра писмо єдногъ тамошнѣгъ чиновника о последньой Абд-Ел-Кадеровой войни противъ Айн-Маѳди града, кои одъ Орана на 150 миля къ западу у пустиньи Сахара лежи. Место ово доста знатну трговину води съ прашнимъ златомъ, новимъ перѣмъ, слоновомъ косѣю и пр. а глава му є Марабутъ Тіджини, когъ породица одъ столѣтія градомъ и околнимъ предѣломъ влада, и противъ когъ се Абд-Ел Кадеръ отдавна справляо, єръ му є противанъ быо. Овако исто писмо гласи: „Абд-Ел-Кадеръ скупи повелику войску, 1500 камила, да воде носе, четиры топа и поѣе на Айн-Маѳди. Тіджини наоружа све жителѣ, скупи све своє союзнике, и могао є до 2000 наоружани у граду и до 3000 арабски коняника имати. Войска Абд-Ел-Кадерова врло уморна доѣе подъ Айн-Маѳди. Околина града была є потопленa, топови не могоше ништа чинити, а зыдови ни су се могли прећи. Коняницы Тіджініови ударе на Абд-Ел-Кадеровъ таборъ, и люта се битка почне. У исто време отворе се капіє градске, и обседнути яростно на полѣ испадну, и съ голимъ сабляма ударе. Бадава се Абд-Ел-Кадеръ трудіо съ найбольомъ своіомъ войскомъ на єдну страну ударити, коя му се найважнія чинила. Онъ буде натрагъ узбієнъ и морао є у найвеѣемъ нереду уступати. Два му топа отму, и люто га потераю. Пешаке му обколе Тіджиниови коняницы, кои су имали заповесть Абд-Ел-Кадера наћи и убити, но будући да онъ никаква одличія не носи, ни су га могли познати, и онъ срећно избегне. Губитакъ му цене на 5 до 600 мртвы и 200 зароблѣни. Али при такомъ отстоянію бойногъ поля не може се то за извѣстно узети."

Позоръ заслужує распра између National и ученички (Gazette des écoles) новина, коя одъ неколико дана трає Ово су сырѣчъ съ найвеѣомъ угрызливостю (cynismus) писани, грозни листови, у коима се сурови матеріалісмъ ідеа съ найдивльомъ формомъ скопчава. Таковый органъ напасти и предъ обнщимъ мнѣніемъ шибати, свакояко служи чести Націоналу, у толико више, што су ученицы правдословія и лекарства понайвыше съ републіканскимъ умствованіяма занешени. Показує дакле одъ стране Націонала духъ и вредностъ и своіой партаи истину казати Но то є одъ безмѣрно подивяли ученика зло пріимлѣно, єръ они неѣеду, да се худу. Време бы пакъ было, да владѣніє пустый животъ латінскогъ края особитогъ призрѣнія удостои. Число умираюћи међу ученикомъ сваке године тако расти, како свакояка раскошія расту а науке падаю.

Особености у ученичкомъ животу, непрестанимъ частима, увеселеніяма и дивіимь супружествама такве су, да веѣа часть родителя само съ ужасомъ помышля на своє сынове у Парізу. Найнижа класа рукоделаца и найпростій народъ ни є тако необузданъ и у непрестанномъ раскошу. Противъ овогъ владаня, коє найлепше сыле младогъ наранитая трує, праведно се диже Націоналъ. Съ таквимъ вопросма треба да се Журналістика честѣе забавля, выше бы среће и благослова оттудъ было, него изъ непрестане пристрастне распре о міністерству и пр. —

Ньово Ц. Высочество, Ерцхерцогъ Аустріє Фридрихъ є 3-егъ Аугуста у Тулонъ доплоніо; и торжественно є дочеканъ. Прінцъ є посѣтіо арсеналъ, и честимъ вопросма, коє на окружаваюће га чиновнике управляо, показує много знаня одъ нѣгове стране. Съ особитимъ вниманіемъ є испитивао дѣлнице компасса; и особито се извѣсѣивао о употребленію мореплавны орудія.

В. БРІТАННІЯ И ІРСКА.

Лондонъ 4 Аугуста п. р. Херцогъ отъ Палмелла є у Парізъ отишао; досадъ су веѣь сви посланицы, кои су овде збогъ крунисаня были, изузимаюћи єдногъ или другогъ, Лондонъ оставили.

Новине Скоротеча на воде єдно место изъ выше пути опоменуте, Лорда Дурхама у Канади издане прокламаціє, да докажу, како є неправо Лордъ Броугхамъ имао, што є Лорда Дурхама обвиніо, и у коликоє овай отъ тогъ далеко удалѣнъ быо, убиство надъ изгнанимъ бунтовницыма, услучаю ако бы се натрагъ у Канаду вратили, учинити. „Онай є декретъ, коимъ се бегунцы інсургента, услучаю ако бы се вратили у колонію, на смрть осуѣую, противъ закона казао є Лордъ Броугхамъ, и да се извршеніє те претнѣ, као убиство сматрати може" Но у самой прокламацій ово стои: „Ако бы се они (заточеницы) безъ дозволенія у овой краини нашли, то да се као издаице величества обвине и осуде, и чимъ се докаже, да су они безъ споменутогъ дозволенія у краину се вратили, то да се одма смрћу казне." —

Неке новине енглезске (Morning-Post) говоре, да є Маркізъ отъ Кланрікарде, кои є познать као између найслободніи говорителя горнѣгъ дома, опредѣленъ, на место Графа Дурхама, за посланика при Руссійскомъ двору, и да се веѣь спрема на путь. Те исте новине говоре да ће Херцогъ отъ Девонсхіре, єданъ између найбогатій великаша Енглезке, као Енглезкій посланикъ при крунисаню у Милано (Майландъ) отићи.

У Бірмінгхаму 1 огъ Аугуста. На славу тога, што су се тай данъ у западоіндискимъ населеніяма, сви црный робови без' сумнѣ своєвольнимъ согласіємъ садіоца (Pflanzer) ослободили, положенъ є темель съ великимъ торжествомъ єдне школе. Сви ученицы, около 3500 ньи, были су при томъ торжеству. Школе, коє ће се у ново то зданіє пренети, зову се школе ослобожденія црны. О вечеру была є велика скупштина у градскомъ дому, у коіой є О' Конелъ свою радость о догађаю тогъ дана изразіо, пакъ заедно пріятелѣ црны къ далѣму позорству позвао, да не бы Садіоцы слободу црнима другимъ какимъ потайнимъ и не правимъ путомъ одузели. Заедно напомене, да є нуждно, за жалостно станѣ народа у восточной Індіи што учинити, гди су міліони своє слободе, свогъ имѣнія, лишени, и тисућама одъ глади скапаваю. За тымъ учини ій внимателне на оно дѣйствіє, коє ће ослобоѣенѣ црны у западной Індіи на Северо — Американскій союзъ имати морати,

Онъ, рекне, дає то безчестно, што Северо-америкaнцы робство іоштъ задржаваю, пакъ учини предложеніє да цела Европа сваког' притяжателя робова за безчестна и недостойна обхођеня съ честнимъ людма, обяви. „Време се приближава, заключи онъ, кадъ ће Америка свою кривицу крвнимъ сузама платити. За заключеніє обаче іоштъ ме испунява света радость о томе, што смо у нашимъ населеніяма произвели. Сей день, єгоже сотвори Господь, возрадуємъ и возвеселимся въ онь.

ШПАНСКА.

Већ се мыслило, да є Генералъ Еспартеро заборавіо на своє исканѣ одпуста, и да се дао умолити одъ Кральице; но на єданпутъ стигоше нѣгова писма 29. Юлія п. р. у Мадрідъ, у коима онъ захтева, да му се илъ одпусть да, илъ да се два члена, Міністеръ фінанціє Монъ и Міністеръ правде Кастро, изъ міністеріума изтураю. Писмо изъ Мадріда одъ 29. Юлія (у Журналу des Debats) слѣдуюћа о томе содржава: Съ удивленіємъ овде се чує, да є Генералъ Еспартеро у своимъ последньимъ писмама, коя су гледали претаити, обявіо, да се ил' нѣму одпусть да, ил' да се Міністеріумъ модіфіціра. — Граф' Лухана (Еспартеро) иште, да се одпусту Г. Г. Монъ и Кастро, Міністери фінанціє и правде. Онъ потврђує, да су оба ова Міністера нѣгови лични непріятельи и да се стараю нѣгову славу помрачити, отрицаюћи му нуждну новчану помоћь, Генералъ ванъ Халенъ, шефъ Генералштаба Графа отъ Лухане, у аудіенціи кодъ Кральице, ова є писма найвећимъ непріятельствомъ противъ міністеріума толковао. — міністери су се безъ закосненія скупили, и Г.Г. Монъ и Кастро су ясно изрекли, да они никакво окривленѣ, коє имъ врховный воћа северне войске наноси, незаслужую. Они су и то додали, да ће само на єдну заповесть Кральице изъ міністеріума изићи. Друга четиръ міністера Г.Г. Офаліа, Сомеруелосъ, Канасъ, и Латре, одъ своє су стране обявили, да они нипошто не ћеду подписати одпусть свои другова, и у совету є заключено, да илъ савъ міністеріумъ остане илъ да сви одступе. У полакъ дванайстъ сати ноћу, отиде Г. Офаліа и Канасъ къ Кральицы, да ю о заключенію совѣта извѣсте, Господинъ отъ Офаліа, уверіо є Кральицу, да така захтеваня, какова Генералъ хоће, ниподкои начинъ допустити се несме; да у садашньимъ обстоятелствама никакви одпусти примити се не могу и не смеду; да Г. Монъ и Кастро на своме месту остати мораю, єръ држава ньове услуге тако исто треба, као и мачь Графа отъ Лухана; сва непріятельства морала бы предъ отечестволюбіємъ свію овы избраны служителя Престола умучати. Г. отъ Офаліа іошъ и то дода, да є намѣріо, Графу отъ Лухана дугачко писмо написати, у надежди, с' тымъ га на друге мысли довести и нѣговъ гнѣвъ утишати, особито ако Нь. величество соизволи, кою врсту своіомъ рукомъ додати. Єданъ сать было є после поноћи, кадъ су оба міністера кабинетъ Кральице остави. Собствени Агентъ съ хитнимъ писмама іоштъ є ону ноћь на Генерала Еспартеро оправлѣнъ было. Гд. Офаліа єдну часть ноћи провео є съ писанѣмъ на истогъ Генерала, а ютросъ є отишао другій скоротеча съ писмомъ предсѣдателя совѣта и своеручнымъ писмомъ Нь. Величества. Съ толиким' истымъ страомъ коликимъ нестрпѣніємъ очекує се одговоръ Графа отъ Лухана; овай ће одговоръ судбу міністеріума а може быти и противъ Естелле започети операціа рѣшити. — Међу тымъ већ се разноси више листа, одъ кандидата за различите міністеріуме. Говори се о Херцогу отъ Фріасъ, о Гд. Бенавідесъ о Г. Каса-Іруіо. Но то се само тако мысли; єръ є іоштъ могућно, да никакве промене міністеріума не буду."

Гласови о бывшей битки кодъ града Солсона различни су. Новине, коє су на чиіой страни, за оне говоре, да су исти градъ освоили илъ обранили. По гласу писма изъ Церета (у западнымъ Піринейским' горама) одъ 1огъ Аугуста (у Gazette de France) ни є истина, да є Генералъ Кралице Баронъ Мееръ градъ Солсона освоіо; шта више онъ є было ту побіенъ тако, да є єдва съ великимъ трудомъ и мукомъ могао се съ войскомъ своіомъ спасти и у Еремітаже дел' Міраколо утећи, гди се одма обкопао. Граф д' Еспанья (Генералъ Карлистскій) обколіо є положенія Хрістински войника, и хтео є сутра данъ (27 Юл.) на ньи ударити.— Сво оружіє Хрістински войника и 400 теретны други животиня Карлисте су освоили. — Газетта Піемонтезе потврђує те гласове и говори, да докле є траяла бытка, читавъ єданъ баталіонъ є изневеріо Барона де Мееръ, и прешао на страну Карліста.

ШВЕДСКА.

Штокхолмъ, 31. Юл. Овде є садъ непрестаный миръ. Нико ніє ни найманѣ отегоћенъ онимъ уредбама коє є местозаступникъ кралѣвъ 24. Юл. разгласио, шта више може се сматрати као да ни су никадъ ни быле, єръ ни є было узрока, да се у дѣйство доведу. Само разглашеніє поменуты уредба већ є доста было, да се конечный миръ поврати.

ХОДЪ НОВАЦА ОДЪ 14. АУГУСТА 1838. п. р.

	Средня цена у сребру.
Државне облігаціє — — — — съ 5 на 100 —	107 1/2
„ „ — — — — „ 3 „ „ —	81 1/8
Заямъ с' изграванѣм' одъ г. 1821 за 100 ф „ — —	152 3/8
Бечкогъ града Банко облігаціє съ 2½ на 100 — —	65

Цена Ране у Пешти 17-огъ Ауг., грошићъ ВВ, Єданъ Пештанскій меровъ.

	найб.	сред.	лош.		найб.	сред.	лош.
Жито нов.	145	125	114	Зобъ	50	48	44
Наполица	97	90	—	Кукурузъ.	80	75	70
Ражъ	78	76	—	Каша	—	—	—
Єчамъ	60	56	52	Св. Меса єдна фта.			6

СТАНѢ ДУНАВА 16огъ п. р. Авгус. 4' 6'' 4'''. — 17. — 7' 11'' 3'''. — 18. — 7' 7'' 0'''. —

Учредникъ и Издаватель Ѳ. Павловичь. — У Пешти — Печата І. Баймелъ.